

Datum: 26 juni 2026

Ook in Vlaanderen bedreigt de klimaatcrisis nu het recht op onderwijs

Toen we drie jaar geleden ons advies schreven over de klimaatcrisis vanuit kinderrechtenperspectief¹, dachten we niet meteen dat het recht op onderwijs zo snel ook in Vlaanderen zo sterk beïnvloed zou worden door de klimaatverandering. De realiteit haalt ons in.

Door de extreme hitte werden lessen aangepast, uitstappen geschrapt en riepen scholen ouders op om kinderen vroeger op te halen of thuis te houden. Het gaat hier niet om kleine ongemakken, maar om duidelijke signalen dat de klimaatcrisis vandaag al raakt aan het recht op onderwijs in Vlaanderen. Dat heeft gevolgen voor kinderrechten, en vooral voor de kinderen die het meest kwetsbaar zijn.

We roepen daarom de Vlaamse regering op om adaptatiemaatregelen in de onderwijsinfrastructuur versneld door te voeren en om internationaal meer te wegen op het aanpakken van de oorzaken van de klimaatcrisis. Geen enkel kind is verantwoordelijk, maar zij dragen in hun leven wel de zwaarste gevolgen.

Klimaatverandering is vandaag ook een onderwijsprobleem

De 26ste Algemene Commentaar bij het Kinderrechtenverdrag² verduidelijkt de verbanden tussen kinderrechten en het milieu. Ze stelt onder meer dat 'het recht op onderwijs erg kwetsbaar [is] voor de gevolgen van milieuschade, bijvoorbeeld omdat scholen fysiek niet meer toegankelijk zijn'.

Kinderen hebben recht op onderwijs. Dat klinkt vanzelfsprekend. Maar in een wereld die steeds warmer, grilliger en onveiliger wordt, is dat recht minder vanzelfsprekend dan we graag denken.

De voorbije dagen werd dat ook in Vlaanderen zichtbaar. Door de extreme hitte riepen scholen ouders op om kinderen thuis te houden of vroeger op te halen. Op verharde speelplaatsen zonder schaduw wordt buiten spelen of ontspannen bijna onmogelijk. In warme refters, turnzalen en klassen wordt het moeilijk om aandachtig te blijven, te leren of gewoon veilig de schooldag door te komen.

De hittegolf legde niet alleen de problemen in slecht geïsoleerde klaslokalen bloot, maar ook onderweg naar school. In het leerlingenvervoer, vooral in het buitengewoon onderwijs, kwamen getuigenissen naar boven van kinderen die wel anderhalf uur op bussen zonder verkoeling zaten, met temperaturen die opliepen tot 45 graden. Fietstochten, schoolreizen, sportdagen en andere uitstappen werden geschrapt of aangepast.

¹ Kinderrechtencommissariaat, 27 maart 2023: De klimaatcrisis vanuit kinderrechtenperspectief. <https://www.kinderrechten.be/advies/de-klimaatcrisis-vanuit-kinderrechtenperspectief>

² OHCHR, 22 augustus 2023: CRC/C/GC/26: General comment No. 26 (2023) on children's rights and the environment with a special focus on climate change. <https://www.ohchr.org/en/documents/general-comments-and-recommendations/crcgc26-general-comment-no-26-2023-childrens-rights>

Zelfs feestelijke momenten op het einde van het schooljaar, zoals proclamaties en Pennenzakkenrock, kwamen onder druk te staan door de hitte. Wat normaal zorgeloze schooldagen zouden moeten zijn, werden dagen van hitteplannen, extra drinkpauzes, schaduw zoeken en improviseren.

Daarom moet het onderwijsbeleid dringend aan versneld tempo adaptatiemaatregelen doorvoeren. Scholen moeten voorbereid zijn op hitte en andere klimaatrisico's. Tijdelijke hitteplannen zijn niet genoeg. Snellere structurele investeringen in goed geïsoleerde gebouwen, ventilatie, zonwering, ontharde speelplaatsen, bomen, schaduw en drinkwaterpunten zijn nodig. Dat is een dwingende verantwoordelijkheid voor de regering.

Klimaatcrisis vergroot bestaande ongelijkheden tussen kinderen

De klimaatcrisis raakt vandaag al aan kinderrechten: gezondheid, veiligheid, wonen, spelen, welzijn en nu dus ook onderwijs.

Niet elk kind wordt daar op dezelfde manier door getroffen. Kinderen die in armoede opgroeien of die in kwetsbare woonomstandigheden leven worden het hardst getroffen. Niet elk kind kan thuisblijven als de school daarom vraagt. Niet elke ouder kan zomaar opvang voorzien. Niet elk gezin heeft thuis een koele plek om te leren, te spelen of te bekomen van de hitte. Zo vergroot de klimaatcrisis bestaande ongelijkheden.

Neem de rechten van kinderen veel nadrukkelijker als uitgangspunt in het klimaatbeleid

De klimaatcrisis gaat allang niet meer alleen over de toekomst van kinderen. Ze bepaalt vandaag al hoe zij naar school gaan, hoe zij leren en hoe zij opgroeien. Geen enkel kind is verantwoordelijk voor de klimaatcrisis maar zij zullen kinderen er wel het langst en het zwaarst de gevolgen van dragen. Het Kinderrechtencommissariaat wees er eerder al op dat klimaatverandering leidt tot schendingen van kinderrechten onder meer door hittegolven, overstromingen, droogte, bosbranden en andere extreme weersomstandigheden.

Daarom moet het Vlaamse, federale, Europese en internationale klimaatbeleid de rechten van kinderen veel nadrukkelijker als uitgangspunt nemen.

Caroline Vrijens, Vlaams kinderrechtencommissaris